

انتشارات دانشگاه تهران
۴۶۷۲

سیگنال‌های تشخیصی

در گله‌های مرغ گوشتی

تألیف

مارتن دِ گوسم

ترجمه

دکتر جمشید رزم‌یار

دانشیار دانشگاه تهران

دکتر محمدرضا پیریایی

دکتر معین خدایاری

شماره مسلسل ۱۲۱۱۸

شماره انتشار ۴۶۷۲

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	د د گوسم، مارتن De Gussem, Maarten
عنوان و نام پدیدآور	سیگنال‌های تشخیصی در گله‌های مرغ گوشتی/تالیف مارتن د گوسم؛ ترجمه جمشید رزم‌یار، محمدرضا پیریایی، معین خدایاری.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	۲۴۰ص: مصور.
فروست	انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۴۶۷۲.
شابک (چاپی)	978-964-03-7713-0
شابک (الکترونیکی)	978-964-03-7714-7
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
یادداشت	Broiler signals : a practical guide to broiler focused management, : عنوان اصلی : c[2013].
یادداشت	کتابنامه.
عنوان دیگر	جوجه‌های گوشتی علامت می‌دهند: راهنمای عملی مدیریت پرورش جوجه‌های گوشتی.
موضوع	مرغ‌های گوشتی - Broilers (Chickens)
موضوع	مزارع پرورش ماکیان - مدیریت - Poultry Farms -- Management
شناسه افزوده	رزم‌یار، جمشید، ۱۳۴۹ - مترجم
شناسه افزوده	پیریایی، محمدرضا، ۱۳۷۳ - مترجم
شناسه افزوده	خدایاری، معین، ۱۳۷۰ - مترجم
شناسه افزوده	دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات. University of Tehran. Press.
رده‌بندی کنگره	SF۴۹۸/۷ ۱۴۰۳
رده‌بندی دیویی	۶۳۶/۵۱۳
شماره کتابشناسی ملی	۹۷۹۷۳۵۳

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود و تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.

عنوان: سیگنال‌های تشخیصی در گله‌های مرغ گوشتی

مؤلف: مارتن د گوسم

مترجمان: دکتر جمشید رزم‌یار - دکتر محمدرضا پیریایی - دکتر معین خدایاری

ویراستار ادبی: فرشاد رضوان

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجمان است»

بها: ۸,۴۰۰,۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش می‌مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

فهرست مطالب

ز.....	مقدمه مترجمان.....
ش.....	مقدمه (تمرکز بر ویژگی های جوجه گوستی.....)
۱.....	فصل اول - فهم بیشتر با مشاهده دقیق تر.....
۲.....	از همه حواستان استفاده کنید.....
۲.....	جمع آوری علامت ها.....
۳.....	نگاه کردن از گله تا خود جوجه ها.....
۴.....	استفاده از علامت ها.....
۵.....	پرندگان حساس.....
۶.....	بی خبری از شرایط فارم.....
۸.....	مناطق پرخطر.....
۸.....	زمان های پرخطر.....
۹.....	مشاهدات طبقه بندی نشده اما شایان توجه.....
۹.....	حواس.....
۱۰.....	میدان دید.....
۱۱.....	آناتومی.....
۱۲.....	اسکلت.....
۱۳.....	اندام ها.....
۱۳.....	ارتباط اندازه اجزای دان با خورده شدن و هضم آن.....
۱۴.....	کنترل منحنی رشد.....
۱۶.....	تغذیه مرحله ای.....
۱۸.....	اعداد و ارقام چه چیزی را بیان می کنند؟.....
۱۸.....	کجا و چگونه؟.....
۱۹.....	استانداردهای خودتان را مشخص کنید.....
۱۹.....	فواصل بین جمع آوری داده ها.....
۲۰.....	تفاوت های ثبت روزانه و هفتگی داده ها.....
۲۲.....	شاخص های اصلی.....

ث □ سیگنال‌های تشخیصی در گله‌های مرغ گوشتی

۲۲	میزان مصرف آب و دان
۲۲	نسبت مصرف آب به دان
۲۴	میزان رشد
۲۴	مرگ و میر
۲۵	ضریب تبدیل غذایی (FCR)
۲۵	تشخیص علت کاهش رشد
۲۶	تشخیص علت تلفات
۲۶	شاخص‌های بیشتر

فصل دوم - محیط زندگی جوجه‌های گوشتی

۲۷	شرایط داخل سالن
۲۹	سایر روش‌های پرورش
۳۱	سیستم‌های ترکیبی هج و پرورش
۳۲	تهویه و گرما
۳۳	نمودار مولیر
۳۷	شرایط مناسب سالن
۳۸	اندازه‌گیری عوامل مؤثر در شرایط سالن
۴۰	سیستم‌های تهویه
۴۰	تهویه طبیعی
۴۱	تهویه مکانیکی
۴۱	دمای مؤثر و سرعت جریان هوا
۴۲	کوران هوا
۴۵	ارزیابی تهویه سالن
۴۶	تهویه
۴۸	مصرف آب
۴۹	وضعیت صحیح مصرف آب چگونه است؟
۵۰	مصرف آب
۵۰	اطمینان از کیفیت آب مصرفی
۵۲	آزمایش‌هایی برای سنجش کیفیت آب
۵۴	نسبت میزان مصرف آب به دان و سلامت دستگاه گوارش

فهرست مطالب □ ج

۵۶.....	ذرات موجود در آب آشامیدنی (بیوفیلم)
۶۰.....	بستر و کف سالن.....
۶۲.....	کیفیت بستر.....
۶۴.....	روشنایی.....
۶۴.....	دوره‌های تاریکی / روشنایی.....
۶۵.....	رعایت اصول امنیت زیستی برای دستیابی به سود بیشتر.....
۶۶.....	قانون‌های پایه.....

فصل سوم- آماده‌سازی برای دوره پرورش جدید..... ۶۹

۷۰.....	تراکم گله.....
۷۳.....	پاکسازی و ضدعفونی.....
۷۵.....	نباید فقط داخل سالن را تمیز کنید.....
۷۷.....	جانوران موذی.....
۷۹.....	کاغذ رولی بستر.....
۸۰.....	آب خنک و تازه.....
۸۱.....	خطرات حمل جوجه‌ها: بهداشت و استرس.....

فصل چهارم - هفته اول: آماده شدن برای یک شروع خوب..... ۸۳

۸۴.....	کیفیت جوجه یک‌روزه.....
۸۶.....	روز اول.....
۸۷.....	گرم و مطلوب بودن سالن.....
۹۰.....	جوجه‌های خون‌سرد!.....
۹۲.....	توزیع مناسب جوجه‌ها در سالن.....
۹۲.....	توزیع جوجه‌ها در سالن.....
۹۴.....	مصرف مطلوب دان.....
۹۴.....	بررسی پر بودن چینه‌دان جوجه‌ها.....
۹۵.....	مصرف آب مناسب.....
۹۶.....	ارتفاع خطوط آبخوری.....
۹۷.....	اندازه‌گیری کنید تا بدانید.....
۹۹.....	التهاب کیسه زرده یا عفونت بند ناف.....

ح □ سیگنال‌های تشخیصی در گله‌های مرغ گوشتی

- ۱۰۱.....جوجه‌های ضعیف.....
- ۱۰۲.....تشخیص علت مرگ.....
- ۱۰۵..... فصل پنجم - هفته دوم: رشد و نمو بیشتر.....**
- ۱۰۷..... نکاتی که باید در هفته دوم به آنها توجه کنید: رفتار.....
- ۱۰۹..... نکاتی که در هفته دوم باید به آنها توجه کنید: ویژگی‌های جسمی.....
- ۱۱۱..... تاریکی بیشتر از شش ساعت در روز ممنوع!.....
- ۱۱۳..... شدت نور.....
- ۱۱۵..... تأمین تهویه حداقلی.....
- ۱۱۷..... واکسیناسیون.....
- ۱۱۹..... آنتی‌بادی مادری.....
- ۱۱۹..... روش‌های واکسیناسیون.....
- ۱۲۱..... واکسن‌های زنده و کشته.....
- ۱۲۱..... واکسیناسیون خوب یک علم است!.....
- ۱۲۳..... حداقل استفاده از آنتی‌بیوتیک‌ها را داشته باشید.....
- ۱۲۵..... فصل ششم - هفته سوم: سلامتی و تکامل روده‌ها.....**
- ۱۲۷..... در پایان.....
- ۱۲۷..... علایمی از مدفوع.....
- ۱۲۹..... مواد نارنجی‌رنگ.....
- ۱۳۲..... اجزای دان.....
- ۱۳۴..... افزودنی‌های دان / محرک‌های رشد.....
- ۱۳۴..... جایگزین‌هایی برای محرک‌های رشد ضد میکروبی.....
- ۱۳۴..... روغن‌های گیاهی.....
- ۱۳۵..... پروبیوتیک‌ها.....
- ۱۳۵..... پره‌بیوتیک‌ها.....
- ۱۳۶..... کود مرطوب: کلستریدیوم - انتریت باکتریایی - دیس‌باکتریوز (اختلال در فلور باکتریایی روده).....
- ۱۳۶..... باکتری‌های شبه کلستریدیومی: ساکنان پرهزینه!.....
- ۱۳۹..... کوکسیدیوز.....
- ۱۴۰..... برنامه ضد کوکسیدیوز چرخشی.....

فهرست مطالب □ خ

۱۴۱	درمان مشکلات روده‌ای.....
۱۴۲	از چاله به چاله!.....
۱۴۳	خطرهای موجود در هنگام تغییر جیره غذایی.....
۱۴۴	پروبال به‌عنوان یک علامت.....
۱۴۷	فصل هفتم - هفته چهارم: تمرکز بر تنفس پرندگان.....
۱۴۸	آناتومی.....
۱۵۱	هوای درون سالن.....
۱۵۲	مشکل بوی نم (رطوبت و ماندگی)/ بوی تند و سوزاننده در سالن؟.....
۱۵۳	استرس گرمایی.....
۱۵۵	بالای ۳۰ درجه: منطقه خطر.....
۱۵۵	استرس گرمایی حاد.....
۱۵۶	استرس گرمایی مزمن.....
۱۵۶	تنفس بی‌صداست، اما مشکلات تنفسی نه!.....
۱۵۶	مشکلات تکاملی راه‌های هوایی: علایم صدا دار.....
۱۵۶	عطسه جوجه‌ها.....
۱۵۷	تنفس صدا دار و ترشحات بینی در جوجه‌ها.....
۱۵۷	خرخر کردن هنگام تنفس.....
۱۵۷	جیغ زدن در جوجه‌ها.....
۱۵۹	فصل هشتم - هفته پنجم: کیفیت پا.....
۱۶۰	پرندگان دچار لنگش را حذف کنید.....
۱۶۰	چه کاری انجام دهیم؟.....
۱۶۱	لنگش و دلایل آن.....
۱۶۳	عفونت انتروکوکمی.....
۱۶۴	پاها و مفصل خرگوشی.....
۱۶۶	از بروز ضایعات کف پا جلوگیری کنید.....
۱۶۶	اقدامات پیشنه‌ادی.....
۱۶۷	خراش‌های پوستی همراه با مشکلات پا.....
۱۶۹	کیفیت بستر.....

د □ سیگنال‌های تشخیصی در گله‌های مرغ گوشتی

بستر به‌عنوان منبع گرما.....	۱۷۱
کود مرطوب به‌دلیل ادرار بیش از حد.....	۱۷۱
فصل نهم - مرحله پایانی و کشتار.....	۱۷۷
۲۵ درصد افزایش وزن در هفته آخر.....	۱۷۸
افزایش میزان مرگ‌ومیر.....	۱۷۸
آسیت.....	۱۷۹
خفگی.....	۱۷۹
استرس گرمایی.....	۱۸۰
همیشه درمان ممکن نیست.....	۱۸۱
ارزیابی واکسیناسیون.....	۱۸۲
سایر سیستم‌ها و نژادهای پرورشی.....	۱۸۳
بیماری‌های جوجه‌های گوشتی مسن‌تر.....	۱۸۶
بیماری مارک.....	۱۸۶
انگل‌ها شانس خود را امتحان می‌کنند.....	۱۸۶
گرفتن پرندگان، بارگیری و بعد از آن.....	۱۸۸
سبک کردن.....	۱۸۸
آماده شدن برای بارگیری.....	۱۸۹
هنر جمع‌آوری.....	۱۹۰
ورود به کارخانه فراوری.....	۱۹۲
آسپرین.....	۱۹۲
اطلاعات مربوط به گزارش کشتار.....	۱۹۳
فروش گرم یا سرد؟.....	۱۹۵
گوشت روشن و تیره.....	۱۹۵
فصل دهم - پرندگان مولد.....	۱۹۹
آهسته کردن رشد در زمان پرورش.....	۲۰۰
بلوغ جنسی همزمان.....	۲۰۲
نرها.....	۲۰۲
انتقال بیماری از مادران به جوجه‌های گوشتی.....	۲۰۷

فهرست مطالب □ ذ

۲۰۹.....	ایمنی جوجه.....
۲۱۱.....	گلۀ مادر جوان.....
۲۱۱.....	منشأ مختلف.....
۲۱۲.....	تخم مرغ های قابل جوجه کشی.....
۲۱۷.....	اصطلاحات تخصصی (واژه نامه).....
۲۱۹.....	نمایه.....

مقدمه مترجمان

مجموعه کتاب‌های *Signals* توسط عده‌ای از فعالان صنعت پرورش طیور اروپا نوشته شده و حاوی نکات عملی و کاربردی زیادی پیرامون کار بالینی در مزارع پرورشی است. کتاب *Broiler Signals* از این مجموعه، محتوی نکات و مسائلی است که در یک دوره پرورش جوجه گوشتی تجاری با آنها سروکار خواهید داشت. با توجه به روند رو به افزایش مصرف گوشت مرغ در ایران و راهبردی بودن تولید آن، هر نکته‌ای که سبب بهبود عملکرد پرورشی و کاهش هزینه‌های تولید شود، بسیار حایز اهمیت است. همچنین با توجه به دوره کوتاه پرورش جوجه گوشتی تجاری، هرگونه اشتباه احتمالی تبعات زیادی خواهد داشت و حتی شاید جبران‌شدنی نباشد. کتاب حاضر به گونه‌ای نوشته شده است که با توجه و عمل به نکات گفته شده، می‌توان از بروز اشتباهات تا حد زیادی جلوگیری و به بهبود عملکرد گله کمک کرد.

مجموعه کتاب‌های *Signals* به زبان‌های مختلفی برای استفاده در سرتاسر دنیا ترجمه شده‌اند. در متن انگلیسی این کتاب‌ها، طرز بیان مطالب ساده و تا حدی محاوره‌ای است که آن را قدری از متون علمی معمول متمایز می‌کند. از طرفی، مطالب خسته‌کننده نیست، اما استفاده از اصطلاحات و کلمات عامیانه برای موضوعات علمی گاهی ترجمه را سخت‌تر می‌کند. با این حال، مترجمان سعی کرده‌اند تا حد امکان به متن اصلی وفادار بمانند. در ترجمه، کلماتی که در این حوزه شناخته شده هستند و از زبان انگلیسی وارد دایره واژگان این حرفه شده‌اند، برای سهولت انتقال مطلب، به همان شکلی که استفاده می‌شود، آورده شده‌اند. برای مثال کلماتی مثل اینلت^۱، نیپل^۲ و هیتر^۳. همچنین تلاش بر این بوده است که از آخرین و به‌روزترین نسخه این کتاب‌ها برای ترجمه استفاده شود.

مطالعه مقدمه مترجمان که شامل توضیحاتی در مورد ماهیت کتاب و نحوه مطالعه آن است، قبل از مطالعه خود کتاب به شدت توصیه می‌شود. همچنین توصیه می‌شود که در زمان استفاده از این کتاب، به تصاویر ارزشمند آن توجه ویژه‌ای داشته باشید. امیدواریم که با افزودن این کتاب به مجموعه دانش موجود در زمینه پرورش طیور به زبان فارسی، توانسته باشیم گام مثبتی در راه ارتقای علمی فعالان این عرصه برداشته باشیم. در پایان از همه عزیزان دعوت می‌کنیم هرگونه پیشنهاد و انتقاد را با هدف بهبود و رفع نقص‌های احتمالی کتاب حاضر، حتماً با مترجمان در میان بگذارند.

1- Inlet
2- Nipple
3- Heater

مقدمه) تمرکز بر ویژگی‌های جوجه گوستی

جوجه‌های گوستی سریع و در مدت کوتاهی رشد می‌کنند که اغلب اوقات به‌طور واضح قابل مشاهده است. به‌همین دلیل وقتی کاری انجام می‌دهید، شمار روزها را مد نظر نداشته باشید، بلکه ساعت‌ها و حتی کمتر از آن را در نظر بگیرید. کوچک‌ترین وقفه می‌تواند فرایند پرورش را مختل کند، در نتیجه رشد متوقف می‌شود، پرندگان بیمار می‌شوند و می‌میرند. زمانی که اشتباهی رخ دهد، به‌عنوان یک پرورش‌دهنده، نمی‌توانید کارهای زیادی انجام دهید؛ پس این مهم است که از مشکلات پیشگیری کنید یا در کمترین زمان، به‌سرعت نسبت به علامت‌ها واکنش نشان دهید و در صورتی که برای اقدام خیلی دیر شده باشد، مطمئن شوید که با تشخیص و تأیید مشکل، از بروز دوباره آن جلوگیری می‌کنید. جوجه‌های گوستی از طریق علایمی که با رفتار و ویژگی‌های جسمی خود در پاسخ به محیطشان بروز می‌دهند، چیزهای زیادی به شما می‌گویند. این تمام چیزی است که این کتاب به آن اختصاص دارد.

هفته سوم: در این زمان دستگاه گوارش - که لازمه رشد است - بیشترین اهمیت را دارد. در این هفته مصرف دان به‌سرعت افزایش می‌یابد و اغلب نوع آن تغییر پیدا می‌کند، بنابراین فشار زیادی به دستگاه گوارش وارد می‌شود که خطر بروز مشکلات روده‌ای را افزایش می‌دهد. این هفته زمان حساسی برای جوجه‌ها محسوب می‌شود و باید توجه ویژه‌ای به وضعیت مدفوع داشته باشید.

هفته دوم: پایه‌های رشد برای هفته‌های بعدی پرورش ایجاد می‌شوند و اکنون پرنده به‌منظور هماهنگی با این روند، به شروع رشد و توسعه ارگان‌ها، اسکلت و عضلات نیاز دارد.

جوجه یک‌روزه: چیزهای زیادی در مورد جوجه‌های یک‌روزه مهم هستند: گله مادر، کیفیت تخم‌مرغ، هجری و نحوه انتقال جوجه‌ها که همه آنها کیفیت جوجه یک‌روزه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. مهم‌ترین وظیفه پرورش‌دهنده در فارم گوستی، مراقبت از جوجه‌ها به بهترین شکل ممکن است. مشکلاتی که در زمان ورود جوجه‌ها و طی هفته اول ایجاد می‌شوند، بعدها قابل حل نخواهند بود.

روز ۲۱

روز ۱۴

روز ۷

روز ۱

هفته چهارم: جوجه‌های گوشتی نیاز دارند تا در چند هفته اول زندگی‌شان گرم نگه داشته شوند، ولی در این زمان خودشان گرمای بسیار زیادی تولید می‌کنند که در خلاص شدن از دست آن مشکل دارند. آنها اغلب این کار را از طریق مجاری تنفسی انجام می‌دهند و این هفته زمانی است که بسیاری از مشکلات تنفسی اتفاق می‌افتد.

هفته پنجم: سالن در حال پر شدن از جوجه‌هایی است که مشغول خوردن آب و دان و دفع مدفوع هستند. با چنین ازدحامی از پرنده‌ها، بستر به راحتی خشک نمی‌شود. با در نظر داشتن این واقعیت که جوجه‌ها در حال افزایش وزن هستند و بیشتر استراحت می‌کنند، مرطوب بودن بستر به ایجاد مشکلات پا و سوختگی‌های سینه و مفصل خرگوشی منجر می‌شود.

هفته ششم: شاهد یک جهش رشد دیگر در هفته پایانی خواهید بود. این زمان برای ایجاد هر نوع تغییری دیر است و پیشگیری از مشکلات مربوط به این زمان، تعیین‌کننده اختلاف بین سود و ضرر است. در کشتارگاه علائم بیشتری آشکار می‌شوند که زیر پوست قرار داشته‌اند. آنها در این دوره به شما کمکی نخواهند کرد، ولی می‌توانند در انجام هر چه بهتر کارها برای دوره بعدی کمک‌کننده باشند.

روز ۲۸

روز ۳۵

روز ۴۲

مشاهده، فکر، عمل

محتوای کلی این کتاب دیدن، فکر کردن و عمل کردن است. به علاوه مشاهده از نزدیک که به زمان کافی نیاز دارد، این موضوع مهم است که علامت‌ها را به‌طور مناسب تفسیر کنید. شما دقیقاً چه می‌بینید؟ و آن به چه معناست؟ بعد از توجه به مشاهدات می‌توانید اقدام مناسب انجام دهید.

هر کسی می‌تواند یاد بگیرد که چگونه جوجه‌های گوشتی را بهتر مشاهده و رفتار آنها را درک کند. با

مقدمه: تمرکز بر ویژگی جوجه‌های گوشتی □ ض

انجام این کار شما می‌توانید اقدامات بیشتری برای بهبود وضعیت تولید، سلامت و آسایش پرندگان انجام دهید. با این حال، اغلب اوقات پرورش دهندگان آن‌قدر درگیر کارشان هستند که کلیات را نادیده می‌گیرند و متوجه نمی‌شوند چه چیزی مهم‌تر است و همه‌چیز از دید آنها طبیعی به نظر می‌رسد، بنابراین از بی‌خبری از شرایط فارم اجتناب کنید. نقاط کور خود را شناسایی کنید و آنها را از بین ببرید، آماده چیزهای جدید باشید، نکته‌سنج باشید و از تغییر نترسید. به‌طور خلاصه از خودتان سؤال کنید: «آیا چیزی که می‌بینم طبیعی است یا باید طور دیگری باشد؟»

این یک کتاب مرجع نیست!

این یک کتاب مرجع نیست که پر از جدول‌های استاندارد و راهنما باشد. هدف اصلی این کتاب، آموزش شما برای درک بهتر علایم موجود در پرندگان است. همچنین این کتاب شما را به خواندن عمیق آن، به‌منظور مطالعه هرچه بیشتر درباره یک موضوع دعوت می‌کند. به‌علاوه شما می‌توانید هر بار تنها یک یا دو صفحه از کتاب را بخوانید و آن را کنار بگذارید، در این صورت هر بار مورد جدیدی یاد خواهید گرفت.

ساختار کتاب چگونه است؟

کتاب از روند دوره پرورش در یک فارم گوشتی تبعیت می‌کند. در هر سنی توجه و تأکید ویژه‌ای به موضوعات خاصی که شاید اتفاق بیفتند، صورت گرفته است.

کتاب با آموزش نحوه مشاهده به شما آغاز می‌شود، بعد از آن بر محیطی که جوجه‌های گوشتی در آن زندگی می‌کنند، تمرکز می‌کنیم. این مرحله، زمان آماده‌سازی برای شروع یک دوره پرورشی جدید است تا از پرندگان استقبال گرمی بشود.

همچنین بخشی راجع به گله‌های مادر در کتاب وجود دارد. اگرچه آنها باید کتاب خاص خودشان را داشته باشند، در کتابی که راجع به جوجه‌های گوشتی است، نمی‌توان از آنها حرفی زد، چون در هر صورت کیفیت گله مادر تأثیر بسزایی بر نتایجی دارد که از جوجه‌های گوشتی به‌دست می‌آورد.

در آخر دو چیز مهم برای به یاد سپردن وجود دارد: «همواره حق با جوجه است» و «تنها تصمیم‌گیرنده شما هستید». این یک کتاب کمکی است و هر فردی بر اساس آن کار کند، می‌تواند انتظار داشته باشد که راهنمایی‌های آن به سود پرندگان و در بهبود مدیریت گله مفید باشد.

